

Kaikissa ruumiissani kannan kuolemaa

HENRI TUULASJÄRVI

Kaikissa ruumiissani kannan kuolemaa

HENRI TUULASJÄRVI

TIIVISTELMÄ

Päiväys: 2.4.2017

TEKIJÄ Henri Tuulasjärvi		KOULUTUS- TAI MAISTERIOHJELMA Ohjauksen koulutusohjelma	
KIRJALLISEN OSION / TUTKIELMAN NIMI Kaikissa ruumiissani kannan kuolemaa		KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (SIS. LIITTEET) 49 s.	
TAITEELLISEN / TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI Henkiolento (Työryhmä: Jenni Nylander, Ville Kabrell, Riikka Karjalainen, Henri Tuominen ja Henri Tuulasjärvi. Ensi-ilta: 24.3.2017.) Taiteellinen osio on suoritettu TeaKissa <input checked="" type="checkbox"/> Taiteellinen osio on suoritettu muualla (tekijänoikeuksista on sovittu) <input type="checkbox"/>			
Kirjallisen osion/tutkielman saa julkaista avoimessa tietoverkossa. Lupa on ajallisesti rajoittamaton.	Kyllä <input checked="" type="checkbox"/> Ei <input type="checkbox"/>	Opinnäytteen tiivistelmän saa julkaista avoimessa tietoverkossa. Lupa on ajallisesti rajoittamaton.	Kyllä <input checked="" type="checkbox"/> Ei <input type="checkbox"/>
Tämä maisterin kirjallinen opinnäytetyöni <i>Kaikissa ruumiissani kannan kuolemaa</i> sisältää viisi lukua: 1. Johdanto, 2. Mysteeri, 3. Sanat, 4. Ikoni sekä 5. Testamentti. Ensimmäinen luku Johdanto käsittää johdannon, saateen sekä kiitokset. Avaan johdannossa sitä maastoa, jossa olen liikkunut noin vuoden verran kirjoittaessani maisterin kirjallista opinnäytetyötä. Luvussa päädyn siihen, että Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa opiskellessani olen käsitellyt taiteellisissa töissäni usein kuolemaa. Toisessa luvussa Mysteeri pyrin vastaamaan muun muassa seuraaviin kysymyksiin: Mitä minulle on taide? Entä taiteilijana oleminen? Miksi koen taiteen ja taiteen tekemisen merkitykselliseksi itselleni? Miten paikannan oman tekijyyteni esittävän taiteen ja teatterin kontekstissa? Kolmas luku Sanat sisältää lyhyen alustuksen sekä kaksi tekstiä: <i>I</i> ja <i>II</i> . Nämä tekstit kytkeytyvät sanojen omuuteen, kokemuksellisuuteen ja ruumiillisuuteen. Kolmas luku nojaa filosofi Tere Vadénin teoksen <i>Ajo ja jälki</i> esseeseen <i>Sitten, kun piilopaikkoja ei enää ole</i> . Neljännessä luvussa Ikoni etsin vastausta kysymykseen: Miksi minua koskettaa Mirka Rekola? Tässä luvussa käsitelen myös suhdettani kirjoittamiseen, joka tulkintani mukaan on traumatisoitunut. Suhteeni sanoihin muodostuu siten rikkinäisen puhelimen kautta. Päädyn tulkintaan, jonka mukaan Mirka Rekolan kirjallinen tuotanto ja ajattelun filosofia ovat olleet pirstaloituneen sanavaraston ja maailmankuvani kokoontumisen paikka. Luvun lopuksi teen päätelmän siitä, miten kuolema kytkee minut kiinni sekä elämäni että taiteen tekemiseen. Viimeinen luku Testamentti sisältää alustuksen sekä tekstin <i>HT</i> . Kyseinen teksti on polylogi, joka tekee irtioton kirjallisesta opinnäytetyöstäni. Päädyn luvussa ja samalla tässä maisterin kirjallisessa opinnäytetyössäni lopputulokseen, joka kattaa kaiken työni: <i>mulla on vaan henkilökohtaisuuteni / ja siitä käsin mä tahdon elää / ja olla taiteilija</i> .			
ASIASANAT Elämä, henkilökohtaisuus, ikoni, kuolema, mysteeri, sanat, testamentti			

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	9
1.1. Johdanto	9
1.2. Saate ja kiitokset	10

2. MYSTEERI	12
2.1. Rakentumisesta turhuuteen	12
2.2. Mysteeri	15

3. SANAT	21
3.1. Sanat	21
I	22
II	23

4. IKONI	24
4.1. Miksi minua koskettaa Mirkka Rekola?	24
4.2. Kirjoittaminen	27
4.3. Todellisuussuhde	30
4.4. Kuolema	31

5. TESTAMENTTI	34
5.1. Polylogi	34
HT	35

LÄHTEET	46
LIITTEET	49

1. JOHDANTO

1.1. Johdanto

Tämän maisterin kirjallisen opinnäytetyöni *Kaikissa ruumiissani kannan kuolemaa* pyrkimys on vastata muun muassa seuraaviin kysymyksiin: Mitä minulle on taide? Entä taiteilijana oleminen? Miksi koen taiteen ja taiteen tekemisen merkitykselliseksi itselleni? Näiden kysymysten yhteydessä pyrin myös paikantamaan omaa tekijyyttäni esittävän taiteen ja teatterin kontekstissa.

Edeltävän lisäksi pyrin sanallistamaan omaa suhdettani kirjoittamiseen, joka on traumatisoitunut. Tällöin jahtaan vastausta kysymykseen, miksi minua koskettaa Mirkka Rekola? Kuten myöhemmin totean: Rekola on keskeisesti vaikuttanut ajatteluuni sekä taiteilijaan, joksi mielestäni olen kasvamassa.

Oma kokemukseni on, että tämä maisterin kirjallinen opinnäytetyöni on tallenne siitä kirjoittajasta ja kirjoittelijasta, joka koen olevani sekä tallenne siitä kirjoittajasta ja kirjoittelijasta, joka en ole kokenut olevani.

Mielestäni tämän maisterin kirjallisen opinnäytetyöni painavin lähtökohta on ollut: henkilökohtaisuus. Tässä työssä, kuluneen vuoden ajan, olen pyrkinyt sanallistamaan sen, miten koen ympäröivän todellisuuden. Olen etsinyt vastausta kysymykseen: kuka minä olen, tai pikemminkin kuka Henri Tuulasjärvi on? Ajattelen, että tämä maisterin kirjallinen opinnäytetyöni on tämän hetkinen maailmankatsomukseni. Kaikessa rajallisuudessaan se on myös taiteilijan, joka koen olevani, maailmankuva.

Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa opiskellessani olen huomannut, että käsittelen usein kuolemaa taiteellisissa töissäni. Kuolema kutkuttaa minua totalisuudessaan sekä ratkaisemattomuudessaan; mitä tapahtuu, kun kuolen? Toisaalta tämänkaltaisista kysymyksenasetteluista johtuen olen tuntenut myös pelkoa ja ahdistusta.

Luin **Helvi Juvosen** *Kootut runot*¹ -runokokoelman syksyllä 2016. Erityisesti yksi kokoelman runoista jäi mieleeni. Sen pohjalta muotoutui myös tämän maisterin kirjallisen opinnäytetyöni nimi: *Kaikissa ruumiissani kannan kuolemaa*. Juvosen runo muistuttaa minua siitä, että kuoleman käsittely on ennen kaikkea tarkentanut maailmankatsomustani. Olen ymmärtänyt, että kuolema kytkee minut elämäni kiinni. Minulle kuolema on myös kytkös taiteen, esimerkiksi esitysten tekemiseen. Tästä johtuen kuolemasta rakentui myös tämän maisterin kirjallisen opinnäytetyöni sidos, ohut punainen nyöri. Kuolema liittää minut yhteen!

KANNAN KUOLEMAA RUUMIISSANI

Minä, joka ruumiissani kannan kuolemaa,
kai sovussa sen kanssa saatan olla,
läheistäni ymmärtää ja ehkä rakastaa.
On ahdas meillä molemmilla olla.

Niin vähäinen on ruumiini, se, missä asutaan,
niukalti verta ravinnoksi riittää.
Niin usein sielu tahtoisu jo päästä vapaampaan,
vaan miksi tämä ahtaus yhteen liittää.²

1.2. Saate ja kiitokset

Koen, että tämä maisterin kirjallinen opinnäytetyöni on, väistämättä, ehdotus siitä, mikä tai mitä teatteritaiteen maisterin kirjallinen opinnäytetyö saattaa olla. Tästä johtuen: olen kirjoittanut tämän työn sille kollegiolle, johon olen saanut kuulua viimeiset viisi vuotta opiskellessani Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa.

Yhtä lailla olen kirjoittanut tämän työn muille kollegoilleni, ystävilleni, perheelleni sekä niille henkilöille, olennoille tai tahoille, joita en ole koskaan

¹ Juvonen 1960.

² Ibid, 250.

tavannut. Loppujen lopuksi tämä työ on testamentti. Manifesti. Se, mikä minusta tässä kohtaa jää. Henkilökohtaisesti tämä työ on ollut minulle portti. Muutos, jota olen ajatteluuni kaivannut.

Tässä kohtaa haluan kiittää niitä, jotka ovat olleet minulle merkityksellisiä tämän maisterin kirjallisen opinnäytetyöni kannalta. Ensinnäkin haluan kiittää entistä professoriani Maarit Ruikkaa: kiitos henkilökohtaisuudestasi sekä minuuteni kuulemisesta ja kunnioittamisesta. Toiseksi haluan kiittää koulutusohjelmani lehtoria Minna Harjuniemeä. Arvostan sinua sekä sitä, mitä olet opettanut minulle taiteen tekemisestä: esimerkiksi ohjaamisesta. Seuraavaksi haluan kiittää Riikka Oksasta ja Ilmari Pursiaista, Ronja Louhivuorta, Aino Pennasta ja Klaus Maunukselaa siitä, että olen saanut kuulua teidän kuppikuntaanne. Kiitos myös Ronjalle kahdesta kaljakeskustelusta, joihin palaan myöhemmin tässä maisterin kirjallisessa opinnäytetyössäni. Lisäksi kiitän Tuomas Timosta keskustelusta, jossa sivusimme muun muassa tätä työtä. Riko Saatsia haluan kiittää tuesta ja rohkaisevasta asenteesta: kiitos, että ryhdyit ohjaavaksi opettajaksi tähän maisterin kirjalliseen opinnäytetyöhöni. Tässä yhteydessä haluan kiittää myös siskoani Jenni Tuulasjärveä sekä ystävääni Marie Kajavaa läsnäolosta ja hengailusta tämän työn parissa. Erytiskiitos rakkaalle ystävälleni Lauri Palsalle: kiitos pitkäjänteisyydestäsi ja ammattitaidostasi hetkinä, jolloin olen esittänyt sinulle kysymyksiä.

Lopuksi kiitän opinnäytteeni tarkastajia Minna Harjuniemeä sekä Pauliina Hulkkoa. Kiitos!

Ja kiitos Mirkka Rekola.

Helsingissä 30.3.2017

Henri Tuulasjärvi

2. MYSTEERI

2.1. Rakentumisesta turhuuteen

Maija Hirvosen käsikirjoittama ja ohjaama *Muutto*³ dokumenttielokuva kertoo **Mirkka Rekolasta**. Poeettinen, 19 minuutin pituinen elokuva käsittelee lähtövalmistelua ja pakkaamista. Se on myös jonkinlainen tilinpäätös eräästä eletystä elämästä⁴. Dokumenttielokuvassa Mirkka Rekola muuttaa pienestä Ullanlinnan ullakkoasunnostaan toisaalle. Hän ehti asua asunnossaan 50 vuotta. Se, että asuinrakennuksen porraskäytävässä ei ole hissiä, on yksi pakottavista syistä lähtöön: »pitkän sairastelun myötä liikkuminen on käynyt liian vaikeaksi ja asuntoon jää loukkuun.» Dokumenttielokuva oli ensi-illassa Mirkka Rekolan muistopäivänä 5.2.2016. Elokuva on tuotettu yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kanssa.

Dokumenttielokuvassa Mirkka Rekola kertoo muun muassa oivalluksestaan suhteessa rakentumiseen. Rekolan mukaan: asioiden tulee antaa rakentua, niitä ei pidä rakentaa. Kyseinen oivallus läpivalaisee Rekolan suhdetta kirjoittamiseen, mutta yhtä lailla suhdetta elämään ja olemassaoloon. Kuten tässä maisterin kirjallisessa opinnäytetyössäni tulen toteamaan, Rekolan koko kirjallinen tuotanto on yhtä vuorottaisliikettä koetun elämän kanssa. Miksi sitten tartun rakentumiseen?

Taiteilijana lähdän liikkeelle henkilökohtaisuudesta. Etsin teoksen sisältä merkitystä, samaistumispintaa missä näkymätön muuttuu näkyväksi, tuntematon merkitykselliseksi.⁵

³ Hirvonen, 2016.

⁴ Ibid.

⁵ Tuulasjärvi 2015, 9.

Minulle Mirkka Rekolan sanavalinnan *rakentuminen* synonyymeja ovat esimerkiksi sanat *näyttäytyminen*, *paljastuminen* tai *syntyminen*. Näiden sanojen merkityksien ymmärtäminen – tai sanottakoon ei-ymmärtäminen – on syventänyt omaa taiteellista työskentelyäni.

Eero-Tapio Vuori kirjoittaa artikkelissaan *Tajunnan ensimmäinen huone*⁶: »ei-ymmärtämisen kautta asioiden lähestyminen pyrkii tietoisesti vastustamaan meillä verissä olevaa tarvetta hallita ja pyrkimystä selittää ilmiö ennen kuin se oikeastaan on edes tullut olevaksi.» Taideteosta voi etsintäkuuluttaa ja esiinkuuluttaa. Sitä voi jahdata kuin koiralauma kettua. Omien ideoin kanssa painiskelu on lähes välttämätöntä. Toisaalta taideteoksen kouriintuntuva etsiminen ja kysyminen tukahduttavat vähäisetkin luovat ideat. Väellä ja voimalla rakennettu idea on helposti hengetön tai tarkoituksettomasti teennäinen.

Välillä ainut vaihtoehto on istua paikoillaan tunteja, päiviä, viikkoja, kuukausia, vuosia, jos ei vuosikymmeniä, ja kerää arvaamattoman pituisia materiaaleja kohti syliä. Jotkut materiaaleista ovat pätkiä, jotkut pitkiä. Mikäli kyseisten materiaalien antaa neuvotella keskenään, rakentuu kokonaisuus: esimerkiksi materiaalikerä tai materiaalispiraali. Kokonaisuus ei kuitenkaan synny holhoamalla. Sen ydin on lopulta käsittämätön, ei-ymmärretty. Tämä ei-ymmärtäminen on odottamista. Muodottoman muotoutumista tai ei-muotoutumista. Tilan antamista sille, mikä on vielä sumeaa tai tulemisen tilassa.⁷

Taiteilijana uskon sattumiin ja takertumiin, intuitioon ja käsittämättömyyksiin. Turhuuteen! Mielestäni teknologisena aikana taiteen yksi tehtävistä on vastustaa hyötyä. Taiteen tulee olla turhaa! Ja tuon turhuuden puolesta minä olen valmis murhaamaan itseni.

Onkin selvää, että teknologisena aikana teknologisen sivistyksen »hyvyys» voidaan kiistää vain jonkinlaisen ja

⁶ Vuori 2008.

⁷ Ibid.

jonkinasteisen itsemurhan kautta. Ei-teknologinen hyvyys on haettava tuonelasta.⁸

Samalla tavoin – kun pinoamme puuteria poskipäihimme verhotaksemme kuoleman läsnäolon tai kun kasaamme itseemme lisäosia sairaalassa venyttääksemme eloonjääntiämme – teknologian tarkoitus on maksimoida hyöty, eli pinota energiaa niin paljon, että eloonjäänti olisi mahdollisimman pysyvää.⁹ Toisaalta (aika ajoin) pyrin itsekin syömään terveellisesti ja harrastamaan liikuntaa säännöllisesti, jotta kokovartalopeilissä miellyttäisin itseäni. Minun pitäisi myös opetella käymään hammaslääkärissä vähintäänkin kerran vuodessa, jotta lenkillä ollessani välttäisin mahdollisen sydänkohtauksen. Kaikesta tästä, minunkin riittämättömydestäni ja tottumuksieni ristiriitaisuudesta huolimatta ja oikeastaan sitä suuremmalla syyllä: mielestäni taiteen yksi tehtävistä on kyseenalaistaa teknologisen sivistyksen hyvyys. Taiteen tulee kyseenalaistaa helppouden tavoittelu sekä subjektille varma ja hallittavissa oleva kuva maailmasta, jota subjekti voisi hyödyllisesti hallita. Aikana, »jolloin puhe puista on melkein rikos»¹⁰, taide voi muuttaa kaiken.

Mielestäni taiteen olemisen tavassa piilee mahdollisuus. Taide voi ja taiteen tulee elää suhteessa ympäröivään todellisuuteen, mutta juurikin *suhteessa*. Ei vankeudessa, vaan vapaana kahleista! Koko ajan kulman takana. Tuntemattoman uoman reunalla. Valmiina toivottamaan tervetulleeksi se, minkä nimeen emme vielä äsken uskaltaneet lyödä kirjaimia. Minulle taide on jotain sellaista, mikä asettuu osaksi maallista horisonttia, mutta samanaikaisesti pakenee kohti vertikaalista korkeutta ja syvyyttä. Taide on mysteeri. Arvoitus. Ruumiillinen maailman kokemisen tila, jota ei voi ratkaista. Ja siksi minä nautin taiteesta!

En tule koskaan käsittämään taiteen alkuperää tai päämäärää. En tule koskaan ymmärtämään, miten ja miksi toimin taiteilijana. Sitä vasten taide yllättää minut toistuvasti. Ja mikä olisi sen nautinnollisempaa, kuin saada lahja joka sydämen hetki? Ja siinä mielessä: »Taiteen tulee olla turhaa». Subjektiiivisesta

⁸ Vadén 2000, 93.

⁹ ks. Vadén 2000, 94-95.

¹⁰ Brecht 1969, 119.

kokemuksestani suhteessa taiteeseen ei ole yhteiskunnalle, jossa elän, mitään hyötyä. Eikä pidäkään olla. Muussa tapauksessa en voisi nauttia kokemukseni totaalisesta keskeneräisyydestä. En voisi omia kokemukseni ei-ymmärrettävyyttä itselleni. En voisi vaalia ja kunnioittaa kokemukseni selittämätöntä aspektia. Mikäli ei-ymmärretty kokemukseni tulisi sepittää tai jakaa, paradoksaalisesti se olisi jo ymmärretty. Ratkaistu. Ja mielestäni mysteeriä ei voi ratkaista. Toisin sanottuna: taidetta ei voi kuin yrittää ratkaista. Ja siinä on tekemiseni suunta: yritys ja epäonnistuminen. Taiteen tekeminen koituu minulle, kuten monelle toisellekin, loputtomana keskeneräisyytenä. Keskeneräisyytenä, joka rakentuu ja taas rakentuu; yhä uudelleen ja uudelleen se ei ota valmistuakseen.

On onni, että kokemuksista ei voi rakentaa tornia. Eikä ajatuksia voi pinota.¹¹ Onneksi kuolen, eikä kukaan koskaan tiennyt, mitä Henri Tuulasjärvi ei käsittänyt? Mikä jäi Henri Tuulasjärvelle mysteeriksi? Mikä oli ikuinen arvoitus?

Mysteristä ja sen ei-sanallistettavuudesta johtuen tämän maisterin kirjallisen opinnäytetyöni kirjoittaminen tuntuu aika ajoin haastavalta. Pysin kuitenkin sanallistamaan omaa taiteilijuuttani ja sitä, miksi koen taiteen ja taiteen tekemisen itselleni merkityksellisenä. Pysin ensisijaisesti kunnioittamaan mysteerin kysymystä. Pysin tutustumaan mysteeriin. Arvoitukseen. Lopulta huomaa, että pyrkimykseni jää ontoksi. Ehkä muita vaihtoehtoja ei ole? Ehkä ainut keino käsittää maailma on kohdata maailman käsittämättömyys? Ymmärtää maailma ymmärtämättä sitä? Hyväksyä maailma hyväksymättä sitä? Toisaalta: en tiedä. Maurice Merleau-Pontyn sanoin: »Voinko tosissani ja ajatuksella väittää, että tulen aina ajattelemaan samalla tavoin kuin nyt?»¹²

2.2. *Mysteeri*

Kerran baarissa minulta kysyttiin: millainen ohjaaja olet? Mielestäni kysymys oli raivostuttava. Mietin vastaustani pitkään: »millainen»? Millainen minun pitäisi olla? Olenko tietyytyyppinen? Sellainen? En koskaan tarkentanut

¹¹ vrt. Vadén 2000, 136.

¹² Merleau-Ponty 2013, 96.

vastaustani kysyjälle, sillä vaihdoin baaria. Vastasin, että parhaimmillaan ohjaaminen on kahvin keittämistä.

Valmistun Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun Ohjauksen koulutusohjelmasta. Kirjoitin tämän tekstin tarkentaakseni sitä, miten koen oman tekijyyteni esittävän taiteen ja teatterin kontekstissa keväällä 2017. Syy tähän on yksinkertainen. En koe olevani ohjaaja. Pelkästään. Koen tekijyyteni kategorisoimisen jonkin yhden ammattikuvan tai nimittäjän alle vastenmieliseksi. Tekemisissäni olen ollut moninäkökulmainen¹³. Mitä tarkoitan?

Taiteilijana en pelkää sitä kuvaa, jonka annan itsestäni. Minua ei pelota tekijyyteni mahdollinen fragmentaarisuus: se, että tekemisistäni ei muodostu selkeää janaa tai uskottavaa patsasta. Minä kestäen sen. Ehkä olen ja tulen aina olemaan vain ja ainoastaan sillisalaatti? Olenko taiteilijana uskottava tai epäuskottava on kysymys, jonka muistaakseni sivuutin esikoulun ensimmäisellä kuvaamataidon tunnilla. Sitä vastoin genreatojen yli loikkiminen, vyöhykkeiden välisyys, huojentaa minua. Sillä uskon, että en tule tavoittamaan omaa itseäni ja sitä taiteilijaa, joka olen (en ole), koskaan. Ja mielestäni siinä on kaiken ydin! Etsiä elääkseen ja päästäkseen hetkellisesti perille: kuolla.¹⁴

Viimeisen yhdeksän vuoden aikana olen ollut näyttelijä, esiintyjä, performanssitaiteilija, käsikirjoittaja, dramaturgi, ohjaaja, skenografi, puvustaja, äänisuunnittelija. Mitä vielä? Kerran tuotimme ja toteutimme työparin kanssa lyhytelokuvan osaksi teatteriesitystä. Kirjoitin lyhytelokuvaan myös runoja. Keskenkäisiä sisältöjä tai ajatuksiani tutkiessani olen – oman kokemukseni mukaan – hyvin usein ollutkin pöytälaatikkorunoilija. Tämän lisäksi olen suunnitellut kymmenittäin käsiohjelmia sekä julisteita. Näiden vuoksi olen myös valokuvannut sekä harrastanut akvarellejä. Mielestäni tämä,

¹³ Hotinen 2002, 9.

¹⁴ Tuulasjärvi 2017a.

moninäkökulmaisuus, ei tee minusta ohjaajaa. Vielä vähemmän olen mikään muu edellä esitetty.

Kun ajattelen tekijyyteni kerroksellisuutta, palaudun lapsuuteeni. Tuolloin muutamalla harsolla loin itselleni hahmot, henkilöt ja kavalkadit. Maailma, jossa elin, oli esittävä. Jos en esittänyt jotakuta, niin vähintäänkin edustin itseäni mukisematta: olin mielestäni hyvä tarinankertoja. Ala-asteen joulu- ja kevätjuhlien näytännöissä olin pääroolissa yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Juonsin myös erilaisia koulun tapahtumia. Toisaalta koulupäivieni päätteeksi vietin iltapäiväni mummolassa. Istuimme isoäitini kanssa keittiössä, vieretysten kahdella baarijakkaralla pöytätasoa vasten. Tarkkailimme ikkunasta ulos, miltä maailma näyttää, kuulostaa ja tuntuu eri vuoden aikoina tai kellonlyömällä. Miten maailma esittää itsensä? Usein piirsimme tai maalasimme. Isoäitini laittaessa ruokaa, minä tein läksyjä. Minulla ei ollut tylsää, vaikka muistan yhä, että koskaan mitään ei tapahtunut. Jos halusin, löysin isoisäni verstaalta. Kokemuksessani askartelimme mitä tahansa, puiset esineet muodostivat kosmoksen. Koulusta vapaiden kesälomien aikana teimme puutarhatöitä kolmisin. Kesähelteellä kahvitauot kuistilla olivat säännöllisiä ja pitkiä, papan piti huilata ohitusleikkauksen vuoksi. Siinä istuessamme luonto näyttäytyi ehtymättömänä luovuuden lähteenä. Pyhänä. Luonto kyti omassa hiljaisuudessaan. Jokainen kivi ja kasvi sisälsi historiansa. Jokainen puu oli joskus ollut nuori. Jokaisessa silmäräpäyksessä asui myös kuolema. En muista päivää, jolloin en olisi nähnyt mummoani kylätiemme varrella sotaa paossa, lapsena. En muista hämärän tuloa, jolloin toinen isovanhemmistani ei olisi epäillyt sitä, koittaako huominen.

Verkkaisen sielun lisäksi minusta löytyi myös niin sanotusti luontoa. Isovanhempieni seurassa en juurikaan riidellyt, mutta aidan toisella puolella, kotona, panin vastaan viimeistä soluani myöten. Käyttäydyin kuin olisin ollut matkalla roviolle, kun koin epäoikeudenmukaisuutta. Kuitenkin jostain syystä aina lopulta juoksin pois. Pakenin metsän keskelle. Istuin itsepäisesti kannon nokassa tai kivenlohkareella niin kauan, kunnes joku tuli hakemaan takaisin sisälle. Joskus yritin karata niin pitkälle, että katoaisin lopullisesti. Huomaan, että vuosikymmenienkin jälkeen suhtaudun esimerkiksi taiteen tekemiseen yhtä kertakaikkisesti, ehdottomasti. Joskus se on myös rasite. Toisaalta Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa opiskellessani olen oppinut myös

tunnistamaan vahvuuksiani ja heikkouksiani. Osakseni olen lopettanut puristamisen ja ryhtynyt ennemminkin lepuuttelemaan ajatuksiani. Olen ymmärtänyt, että en voi rakentaa mitään itsestäni käsin. Kaikki, mikä rakentuu, löytyy lopulta oman kuplani ulkopuolelta. Minulla ei ole myöskään tarvetta todistella omaa nerouttani, sillä sellaista neroutta ei ole olemassakaan.

Osittain koulutuksestani johtuen esittävän taiteen ja teatterin kontekstissa vahvuuteni tulevat esille, mikäli ohjaan esitystä. Ainakin tämä on minun kokemukseni keväällä 2017. Suoraan sanottuna minulle esityksen ohjaaminen ei ole ongelma. En koe sitä peruuttamattoman vastenmieliseksi. Voin ohjata esityksen, jos siltä tuntuu tai jos se koetaan edes tarpeelliseksi. Tällöin olen myös esityksen ohjaaja. Lisäksi otan vastuun ohjaajan kulloisestakin tehtävästä. Silti ohjaamani esitys ei tee minusta ohjaajaa. Se tekee minusta *esityksen* ohjaajan. Olen olemassa esitystä varten. Etsin työkaluja, jotka palvelisivat esitystä. Hyvin usein kun herään, ohjaaja ei herää minussa. Tästä johtuen, esittävän taiteen ja teatterin kontekstissa, itselleni olen esitysten tekijä. Tämän lisäksi olen taiteilija sekä Henri Tuulasjärvi. Poikkeuksetta nämä henkilöt ovat yksi ja sama.

Me odotamme tuntematonta itseämme omassa huoneessamme. Meitä on monta minua. Kokonainen lauma toinen toistaan keskenään tutumpia. Mutta keitä me olimme, kun olimme vielä toisillemme tuntemattomia? Kaikin tavoin ja kokolailla vieraita? Kun emme vielä kyselleet: Miten olemme nukkuneet? Monelta heräsimme? Mitä söimme? Mistä olemme tulossa ja mihin olemme menossa? Miksi emme tule toimeen yksin? Miksi meillä on ollut koko ajan ikävä meitä? Sitä emme tiedä.¹⁵

Itse asiassa käsitykseni taiteilijuudesta latistuisi, jos sanoisin itselleni: olen ohjaaja. Silloin olisin jo jokin. Silloin olisin jo tullut itselleni kokonaisvaltaisen tutuksi. Ja mielestäni itseä ei voi tuntea. Oma itse on tuntematon. Oma itse on joka päivä jollakin tavalla uusi. Tai tarkennettuna: oma itse on joka päivä

¹⁵ Tuulasjärvi 2017b; vrt. Waldenfels 2004.

jollakin tavalla uusi sekä vanha. Sillä uudessa asuu vanha, ja päinvastoin.¹⁶ Ehkä, minulle, taiteilijuus on asettumista, oman itsen paikantamista, junan kiittäessä kauas pois kotoa. Ehkä taiteen koti on maailma? Kosmos? Ja tuossa kosmoksessa ainut keino, jolla voin tavoittaa itseni, on tuntemattoman kohtaaminen? Minun on heittäydyttävä tuntemattoman kasvoja kohti? Minun on unohdettava omat totuuteni? Palatakseni synnyinseuduilleni, minun on päästettävä irti? Minulle taiteilijuus on loputonta kaipuuta. Tuossa kaipuussa etäännyin omasta itsestäni, omista juuristani, mutta samalla tutustun itseeni toisissa ympäristöissä. En tule koskaan tavoittamaan määränpäättäni. Ja tämä päämäärättömyys rauhoittaa minua; kulkemani polku näyttäytyy ikiomana.¹⁷ Ei ole juurikaan väliä, minkä kiven kohdalla surma koituu, sillä kaatuessani maahan kehä murtuu.¹⁸

Tajunnan valuessa valkuaisista alas varpasiin, ruumiini on muistanut kaiken! Kuoleman koittaessa muistan lapsen, jonka aikuinen olen, jonka kumppaniksi kasvoin.¹⁹ Muistan kodin. Muistan myös, minkä kaiken olen kokenut. Tunnistan myös kiven, jonka kohdalle kaaduin ja maan, jossa makaan. Ja siinä maatessani jokin uusi on jo avautunut. Olen lujaa vauhtia siirtymässä toisaalle, vaikka juuri luulin päässeeni perille. Elämä ja kuolema parina, sekä näiden kahden välinen jänne: mysteeri, näyttäytyvät ympärilläni. Kaikki jäi kesken. Hyvä niin. Kaikesta koitui arvoitus. Sekin on hyvä. Ja kuinka monta pientä kuolemaa kohtasinkaan elämäni aikana!²⁰ Kuinka monesti sainkaan havahtua keskeneräisyyteni keskeltä! Kuinka monesti kysyin:

mikä on tämä	väli	kädet
niin tuttu ja lämmin		olkapäätäni yllä
ei-kenenkään kasvot		

Kuten aiemmin totesin: taide ja taiteen tekeminen näyttäytyvät minulle mysteerinä. Arvoituksena. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa opiskellessani olen huomannut, että käsittelen taiteellisissa töissäni usein kuolemaa. Tulevaisuudelta odotan, että ryhdyn käsittelemään elämää, jonka

¹⁶ vrt. Rekolan tuotannossa toistuva *pariajattelu* sekä *ei-kronologinen aikapaikka*; ks. Seutu 2016.

¹⁷ ks. Vadén 2000, 131.

¹⁸ ks. esim. Rekola (1998), 133.

¹⁹ Rekola 2007, 49.

²⁰ vrt. Seutu 2016.

kääntöpuoli on kuolema. Sillä välillä kuolema etunenässä on raskauttava tulokulma, sikäli, kun tällä hetkellä *elän*. Sitä paitsi, vaihtelu virkistää.

3. SANAT

3.1. *Sanat*

Tässä kohtaa haluan avata sitä maastoa, jossa olen suurimmaksi osaksi liikkunut kirjoittaessani tätä maisterin kirjallista opinnäytetyötäni. Mielestäni kirjoittaminen on ajattelua konkreettisimmillaan. Ruumiillisimmillaan. Onhan kirjoittaminen ajatteluni puhe. Ja tuo puhe on epäilemättä ruumiissani kiinni, kuin sydämen syke askelissa.

Seuraavat tekstit I ja II ovat rakentuneet filosofi **Tere Vadénin** teoksen *Ajo ja jälki*²¹ esseeseen *Sitten, kun piilopaikkoja ei enää ole* pohjalta. Vadénin mukaan: »Sanat -- eivät ole erillisiä fyysisiä objekteja, esineitä, ne ovat kokemuksellista kuulumista ja omistamista.»²²

²¹ Vadén 2000.

²² Ibid, 131.

I

minulle			
sanat määrittelevät kokemusta			
omasta itsestä ja yhteisöstä	ne		
eivät ole			
irrallisia objekteja			
vaan niillä on painoarvoa ja väliä	sanat jättävät jäljen		
ne ovat ruumiillisia siinä missä silmä sydän tai käsi on			
sanoilla voi tuntea ja tehdä			
huutaa nauraa vihata rakastaa sanoilla voi juosta ja olla myöhässä			
sanojen rytmi on verta ja lihaa			
suolenpätkiä			
riitasointuja sulosointuja	musiikkia		
	taukoja		
sanat ovat kiinni ajassa	menneessä		
tulevassa	nyt		
sanat sisältävät valtaa	väkivaltaa		
sanat muistavat			
sanoilla voi leikitellä ja kuvitella			
puheavaruudessa luodaan kunkin yksilön ja kunkin yhteisön kosmos			
se	kuka tai		
keitä me olemme			
mistä tulemme	miten koemme itsemme sanoilla		
sanoissa	sanat		
nimeävät			
sanat voivat olla myös sattuma	typerä tai järjetön pulpahdus		
	mökkellys		
huokaus	hiljaisuus		
sillä sanat pakenevat itseään	lasikirkkaalla rajalla		
ne	häilyvät		
liukuvat pois	eikä niistä saa enää kiinni		
otetta			
silmänräpäyksessä niiden ruumiillisuus on tulitikkuaskillinen tuhkaa			
olematon läjä			
tai mikrotasolla viipottava hiukkanen			
joskus kirjoitettu tai puhuttu	koettu sana on kysymys		
konflikti			
katkos			
hölmistys			
epäonnistuminen	ymmärtämättömyys		
mitä	tämä	sana	
tarkoittaa			
	miten	tämä	sana
koetaan			

II

»Sana voi olla oma samassa mielessä kuin polku on oma.»²³

on lohdullista ajatella että eri merkkeihin	kirjaimiin
sanoihiin	nimiin tai käsitteisiin
voi nojata eri asennoin	ne voi tuntea omakseen heti
niiden kanssa täytyy painia ja tehdä työtä	niistä voi luopua
niihin voi palata	joskus esiin piirtyy kysymys
miten käsittelen sanoja	joita en käsitä
rikkaus on siinä että kuljetun aavan	kinttupolun
soratien tai pisimmänkin valtatie varrella jäljet	astuvat toistensa perästä
edeltä	vierestä tai yli
todellisuus	jossa elämme
jäi meihin	sanoihiin

²³ Vadén 2000, 130.

4. IKONI

Ikoni ei ole kaikkietävä peili. Pidän ikonista siksi, että se ei ole kyyninen. Se on kuva, teksti, dokumentti, kirje, laulu, esitys tai teos, johon palaa, koska juuri palaamisen ja toiston myötä vanha asettuu suhteeseen uuden kanssa. Ikoni on toistoa, joka eron kautta tuottaa uutta. Ikoni unohtuu usein seinälle, eikä sitä enää huomaa. Silti se lämmittää kuin huopahattu tai pipo.²⁴

4.1. Miksi minua koskettaa Mirkka Rekola?

Minä fanitan Mirkka Rekolaa. Fanittamiseni alkoi kesällä 2014. Tuolloin luin Mirkka Rekolan teoksessa *Esittävästä todellisuudesta* julkaistun esseen *Maailman kuvaluonteesta*. Essee on ollut sysäys sille, että aikana, jolloin esimerkiksi olisin voinut lukea romaaneja tai tutustua taidealojen julkaisuihin syvemmin, olen kolunnut läpi Rekolan tuotantoa. Ehkä se on ollut jopa välttämätöntä hetkinä, joina en ole löytänyt omaa tekijyyttäni esittävän taiteen ja teatterin kontekstissa.

Seuraavaksi avaan lyhyesti esseetä *Maailman kuvaluonteesta* sekä siihen kytkeytyvää lukukokemustani.

»Maailman kuvaluonne, opittu tempelissä, ihminen kulkenut sisään ja ulos.»

Mirkka Rekola kirjoitti yllä olevan aforisminsa alle kolmikymppisenä jouduttuaan elämässään käännekohtaan. Tuolloin Rekola oli alkanut kokea maailman kuvana. Hän väitti, että maailman kuvaluonne oli opittu tempelissä, eli uskonnollisen peruskokemuksen kautta.²⁵ Ei ole sattumaa, että

²⁴ Nauha 2013, 47.

²⁵ Rekola 2007, 13.

tässä maisterin kirjallisessa opinnäytetyössäni olen sanallistanut lapsuuteni maiseman esittäväksi tai luonnon pyhäksi. Tuntuni on, että ympäröivä todellisuus on jollakin tapaa aina ylittänyt käsityskykyni paljastumalla mysteeriksi – siis transsendoitunut. Kokemukseni peilautuu muun muassa idolini Mirkka Rekolan ajattelun filosofialle, jossa nähty maailma on niin ikään mysteeri: »Se on jo ilmaisua. Se on jo kuvaa. Se tulee tähän. Mutta mistä?»²⁶

Kysymyksessään Mirkka Rekola tukeutuu runoilija-kirjailija **Gunnar Björlingin** säkeeseen »ja menen hiljaa ja mietteliäästi täältä ja tänne».²⁷ Björlingin säkeessä Rekola tarttuu ilmaistuun »täältä ja tänne». Ilmaisun »täältä ja tänne» avulla Rekola tähdentää, että maailman kuvaluonne -ajattelussa on kyse kokijan empiirisessä tässä ja nyt läsnäolossa toteutuvasta liikahduksesta »täältä ja tänne», siirtymästä »sisään ja ulos», kulkeutumisesta ”pois ja takaisin”.²⁸ Maailman kuvaluonne -ajattelussa keskeisintä ei ole se, että maailma on kuva.²⁹ Tai se, että uskonnollinen peruskokemus rakentuisi yhden uskomuksen tai kivijalan varaan. Pikemminkin Rekolalle maailma on kuva niin kuin ikoni on kuva. Tässä tapahtumassa ikonin katselija ja ikonissa kuvatun katse fuusioutuvat toisissaan. Nämä katseet ovat yksi ja sama.³⁰ Tulkintani mukaan peruskokemuksia on yhtä monta kuin kokijoitaan, jos ei enemmän. Mirkka Rekolan ajattelun filosofiassa kokija tai esimerkiksi Mirkka Rekolan tuotannon parissa lukija saa itse valita antaako painoarvoa esimerkiksi sanavalinnalle *uskonnollinen*. Rekola haastaa lukijoitaan löytämään oman perintönsä. Hän ei rakenna henkisestä suuntauksesta taloa runoutensa asutettavaksi.³¹ Useimmiten Rekola jättääkin nimet ja traditiot mainitsematta.³²

Hänellä on ikoni seinässä
kun hän kulkee sisään ja ulos
sitä ei juuri huomaa
silmät vain siirtyvät kuvasta kuvaan³³

²⁶ Rekola 2007, 13.

²⁷ Rekola 2007, 14; ks. Björling 2015.

²⁸ Seutu 2016, 73.

²⁹ Seutu 2016, 70.

³⁰ Seutu 2011, 61.

³¹ Seutu 2016, 31.

³² Ibid.

³³ Rekola 1991, 46.

Lukukokemukseni osui yksiin ajanjakson kanssa, jolloin elämässäni kävin läpi tietynlaista surua ja murtumaa. Koen, että Mirkka Rekolan sanat asettuivat peiliksi ja sitä myöten kantimiksi kyseiselle ajanjaksolle. Särkymisen uhalla kaaduinkin Rekolan sanoja päin, ja fanittamiseni alkoi. Sanat kestivät! Ne kantoivat minua eteenpäin! Tunsin maailmankatsomukseni tarkentuvan.³⁴ Mirkka Rekolan kirjallinen avaruus³⁵ kuroi sydäntäni umpeen ja hoiti sieluni pohjia, kuten toimivan fanittamisen kohteen, idolin, kuuluukin tehdä.

”[S]ana *fani* juontuu latinankielestä temppeliä tarkoittavasta sanasta *fanum* ja sen johdannaisesta *fanaticus*, joka voidaan kääntää jumalan innoittamaksi tai temppelinpalvelijaksi.”

Tästähän Rekola kirjoittaa!³⁶

Uskon, että minun temppelini – suuri peili – oli Mirkka Rekolan kirjallinen tuotanto kesällä 2014. Lukukokemuksessani paperille litistetyt sanat katsoivat minua, ja minä sanoja. Hapuilevan maailmankuvani keskellä ikonisoitin Mirkka Rekolan sanat viitoittamaan tietä itselleni. Tässä tapahtumassa ikonin katselija ja ikonissa kuvatun katse olivat yksi ja sama. Ellei muuten, niin ainakin katselijan, eli minun kokemuksessani. Kuljin kasvotusten Mirkka Rekolan seurassa, vuorottaisliikkeen »sisään ja ulos» tapahtuessa sanojen peilikirkkaalla rajalla.³⁷

»Peili on yleismaallinen taikuuden väline, joka muuttaa maailman näytökseksi, näytökset maailmaksi, minut toiseksi kaltaisekseni, kaltaiseni minuksi.»³⁸

Estetiikan ja filosofian tutkija sekä suomentaja **Miika Luoto** kirjoittaa kolumnissaan *Koskettaako taide?*³⁹ muun muassa kosketettavan ja kosketetun välisestä suhteesta. Luodon mukaan tämä suhde on aina epäsymmetrinen. Se, mikä koskettaa tulee kohdattavaksi vain sen myötä, että vastaan kosketukseen ilman, että voin koskaan kuroa umpeen sitä etäisyyttä, jossa kosketus edeltää

³⁴ Seutu 2016, 10.

³⁵ Käsite *kirjallinen avaruus* teoksesta Blanchot 2003.

³⁶ Tuulasjärvi 2016; Wikipedia, fani.

³⁷ Seutu 2011, 61; Enwald 2007, 148.

³⁸ Merleau-Ponty 1993, 32.

³⁹ Luoto.

minua⁴⁰. Keskeistä havainnossa on se, että kosketus todellakin »edeltää minua». Miika Luotoa mukailen: kosketus on jo tapahtunut. Vasta, kun olen saanut haavan sormenpäähänäni tai eksynyt metsän keskelle, ryhdyn toimintaan tai antaudun kohdattavan valtaan.⁴¹

Kosketuksessa tunnen haavoittuvuuteni ja vastaanottavuuteni, josta kumpuavat sekä kyky kärsiä että kyky nauttia – ja ehkäpä myös kyky luoda uutta.⁴²

Näen, että suru ja murtuma autoivat minua siinä, että Rekolan essee *Maaailman kuvahuonteesta* kolahti minuun kesällä 2014. Sen sijaan, että olisin ollut itseni tiedostava minä, kosketettuna oleminen merkitsi itseni löytymistä: sitä, että tunsin itseni toisen varassa⁴³. Kuten perspektiivin käsitteessä, jonkin asian näyttäytyminen edellyttää kyseisen asian sekä läsnäolon että poissaolon. Lukijasuhteeni Mirkka Rekolaan on tällöin paradoksaalinen.⁴⁴ Olemme tuttuja toisillemme vuosituhansien päässä toisistamme. Miika Luotoa lainatakseni: »välittömältä tuntuva on aina välittyntä ja yhteys on aina katkos.»⁴⁵

Minä nojaan selkääni, sinä omaasi,
käy ympäri maailmanpiiri.⁴⁶

4.2. Kirjoittaminen

»[K]atkoksessa vahva, itseriittoinen subjekti särkyä palasiksi ja tekee tilaa hauraalle olemiselle tunnustelun ja hapuilun armoilla.»⁴⁷

Tunnustan, että kollegiaalisen diskurssin lisäksi Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa opiskellessani Rekola on ollut minulle kielioppi, runousoppi. Rehellisesti sanottuna suhteeni kieleen ja kirjoittamiseen on

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Merleau-Ponty 2013, 87.

⁴⁵ Luoto.

⁴⁶ Rekola 2009, 573.

⁴⁷ Luoto.

kompleksinen. Opiskelijana olen aina ollut tunnollinen. Ala-asteella, yläasteella sekä lukiossa väli- ja päättötodistuksissani lukuaineiden keskiarvosana on ollut yli kahdeksan. Kaikkien aineiden keskiarvosana on ollut vähintään kahdeksan ja puoli, hyvin useasti yli yhdeksän. Näiden keskiarvosanojen alle verhoutuvat kuitenkin kielet. Jos esimerkiksi ylioppilastodistukseni kielten keskiarvosana lasketaan, lopputulos on: approbatur. Kompensaatiopisteiden avulla improbatur jää muutaman heilahtaneen välimerkin päähän.

Kokemukseni kielestä on traumatisoitunut. Suhteeni sanoihin muodostuu rikkinäisen puhelimen kautta. Se on katkoksessa ja haavassa. Mikäli kirjoittaminen on ajattelua konkreettisimmillaan, ruumiillisimmillaan, niin eikö tuolloin myös ruumiinkokemukseni ole katkoksessa ja haavassa? Eikö tuolloin minuuteni vuoda? Tai toisin päin: enkö tuolloin voin parsia itseäni sanojeni sisällä? Enkö tuolloin voi eheytyä ruumiinkokemuksessani kielen kautta? Tässä suhteessa Mirkka Rekola on ollut minulle suuri apu. Olen palannut Mirkka Rekolan ajattelun filosofian ja kirjallisen tuotannon pariin toistuvasti. Osittain siksi, että Rekolan mainitaan kirjoittaneen yhtä suurta kirjaa tai elämänrunoa⁴⁸. Rekolan runot sekä vaativat että ottavat, mutta myös antavat lukijalleen aikaa. Toisaalta minulla on vahva kokemus siitä, että Rekolan lauseessa olen ymmärtänyt itseäni ja esimerkiksi omaa taiteilijuuttani. Rekola on saanut minut asettumaan runouteensa taloksi. Yksinkertaisesti: lukemaan. En ole säikähtänyt Rekolan sanoja, vaan olen viihtynyt lukemani parissa. Tämä on käynnistänyt itsessäni kirjoittamisen halun sekä uskon, että kykenen ilmaisemaan itseäni kirjoittamalla tai kirjoittelemalla.

Kun Mirkka Rekolan esikoiskokoelma *Vedessä palaa*⁴⁹ julkaistiin 50 -luvun puolivälissä, Rekola ei tunnistanut itseään aikalaistensa joukossa: »Perinteisen runon lukijoille olin aivan vieras, yltiömodernisteille en kyllin moderni».⁵⁰ Rekolan omakohtaista kokemusta avaa esimerkiksi teoksessa *Esittävästä todellisuudesta* julkaistu essee / puheenvuoro *Naisen asemasta kirjallisuudessa* tai teoksen *Muistinavaruus: Kirjoituksia, puheenvuoroja*

⁴⁸ Seutu 2016, 22-23.

⁴⁹ Rekola 1954.

⁵⁰ Rekola 2000, 103.

1959-1999⁵¹ essee / puheenvuoro *Kehä joka murtuu*. Jälkimmäisessä Rekola muun muassa toteaa kirjoittaneensa koko elämänsä solmukohdasta käsin.⁵²

Vaikka Mirkka Rekola ei löytänyt sanoilleen liukasta sileää lankaa⁵³, hän löysi, ehkä juuri solmukohdastaan käsin, jotain muuta: kokemuksen tyhjiydestä. Se oli tila, jossa ihminen on ei-kukaan. Tässä tyhjiydenkokemuksessa avautuu yhteys tuntemattomaan sekä tie toiseuteen. Rekolan omien sanojen mukaan siinä, missä kukaan ei ole kenenkään tiellä, saattaa piillä todellinen yhteys lähimmäiseen.⁵⁴

Sinä päivänä muutin kaupunkia, nyt se on toinen
sama jonka kohtasin kansoitettuna kaikilla teillä.
Niin avoin portti tänne että siinä ei ketään.⁵⁵

Lukukokemukseni perusteella Mirkka Rekolan yksi elinkysymyksistä on ollut: miten saada sanotuksi, mitä ei voi sanoa. Itse asiassa kysymyksenasettelu paljastaa sen, mitä olen itse sisimmässäni hävennyt koko ikäni. Siksi tuon myös tulkintani tähän tykö. Se, että jonkin mittapuun mukaan olen ollut ja olen epäkelpo esimerkiksi suomen kielessä, ruotsin kielessä tai englannin kielessä (eli kielissä, joita olen opiskellut), on paradoksaalisen vaivaannuttava asia, jos ja kun tulisi kommunikoida. Tämän lisäksi oma kokemukseni on, että esimerkiksi suomalaisen yleissivistävän koulutuksen sisällä oman äidinkielen osaamista on pitänyt havainnollistaa juurikin kirjoittamalla. Jatkuvasta kertaamisesta huolimatta, vaikkapa suomen kielen pilkkusääntöjen tankkaamisen yhteydessä, jokin on ollut minulle perustavanlaatuisen haastavaa. Vaikka minulla ei ole määriteltyä dysleksiaa, olen tyrinyt ja rimpuillut sanoja vastaan. Toistuvasti. Minulle sanat eivät ole ottaneet asettuaakseen. Ne ovat aina olleet ajatteluani vanhempia, ennalta suunnitellun muodon ulkopuolella; sanat ovat sanoneet muuta, mitä ajatteluni on tahtonut niiden merkitsevän.⁵⁶ Kuitenkin tiputtuani Mirkka Rekolan ajattelun filosofian ja kirjallisen tuotannon pariin olen huomannut, että päivä päivältä riitän yhä

⁵¹ Rekola 2000.

⁵² Rekola 2000, 102.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Rekola 2008, 132.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Lyotard 2001, 27.

enemmän itselleni sanojen sisällä, sanoissa. Olen antanut sanojen liikkua, elää ja rytmittää oman muotonsa sattumankin kaupalla. Tästä johtuen tämän maisterin kirjallisen opinnäytetyöni – jota olen raaputtanut esiin kuin hieroglyfiä noin vuoden verran – neljäs luku Testamentti huuhtoo mukanaan akateemisen diskurssin. Koska valmistun teatteritaiteen maisteriksi, kirjallisessa opinnäytetyössä ja taiteen kontekstissa harkittujen sanojen uomalla olo on mielestäni lähestulkoon välttämätöntä.

4.3. *Todellisuussuhde*

Osa huoneista oli täynnä kirjoja. Osa tyhjillään. Osassa oli esineitä. Osassa kolmekymmentä taulua. Yhdessä yksi nukkainen matto. Yhdessä käynti kaupungin laidalle. Toisessa avautui meri. Jossain seinien välissä saattoi kuulla nukkuvan metsän. Kivet, kasvit, eläimet istuivat tuoleilla. Joku piti kädessään valkoista myttyä ja harjasi sitä kuin hampaita. Ympärillä kasvot. Ympärillä avaruus. Ympyrän sulkeutuessa kehä avautui; siinä on aina kaksi.⁵⁷

Katja Seutu siteeraa teoksessaan *Tyhjä pöytä on tilattu: Mirkka Rekolan runouden äärellä*⁵⁸ kirjailija **Antti Nylèniä**. Nylèn on kirjoittanut Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton julkaisemassa lehdessä *Etsijässä* seuraavasti:

Minun kantani on se, että Rekola kuuluu niihin harvoihin runoilijoihin, jotka ovat pystyneet luomaan runoudessaan aidon ja omaperäisen todellisuussuhteen, jota ei muulla menetelmällä olisi voinut ilmaista; joka on runoudessa kiinni niin kuin iho ihmisessä.⁵⁹

Yhdyn Katja Seudun tekemään havaintoon. Nylènin vertaus »runoudessa kiinni kuin iho ihmisessä» kuvaa hyvin sitä, miten tosissaan Rekola oli

⁵⁷ Tuulasjärvi 2017c.

⁵⁸ Seutu 2016.

⁵⁹ Ibid, 10.

suhteessa runouteen, niin muiden kirjoittamaan kuin omaansakin⁶⁰. Ajatusta voi peilata Mirkka Rekolan runouden keskeisimpään lähtökohtaan: vakavuuteen.⁶¹ Kyseinen vakavuus säättää itsensä kokemuksellisuudesta. Siitä, miten ympäröivä todellisuus on koettu. Mirkka Rekolan sanoin: »On kuitenkin hyvä muistaa että runous koetaan ja kirjoitetaan tässä faktojen maailmassa niitten läpi tai niistä huolimatta. Joka tapauksessa se on niissä koeteltu. Siinä on sen energia.»⁶²

Jos sana voi olla oma samassa mielessä kuin polku on oma⁶³, Rekolan lauseessa kuljetut kivet todella tuntuvat lukijankin jalkapohjien alla.

Kandidaatin kirjallisen opinnäytetyöni (2015) yksi ajatuksista oli, etten näkisi esityksen todellisuuden ja ympäröivän todellisuuden välillä olevan perustavanlaatuisista eroa. Tuossa työssä käsittelin myös sitä, miksi koen merkitykselliseksi runoilija, ajattelija-näkijä, mystikko ja filosofi Mirkka Rekolan. Rekola on keskeisesti vaikuttanut ajatteluuni sekä taiteilijaan, joksi mielestäni olen kasvamassa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa opiskellessani olen ymmärtänyt, että esimerkiksi esitysten tekijänä en välitä rakentamisesta. Rekolan ajattelua mukaillen: vastedes kaikki saa rakentua itsestään, elämästäni.⁶⁴ Tästä johtuen olisin otettu, jos tulevaisuudessa saisin työskennellä monivuotisten projektien parissa.

»Älä tee kuvaa. Kaikki on.»⁶⁵

4.4. *Kuolema*

Kun palautin kandidaatin kirjallisen opinnäytetyöni keväällä 2015, päätin etten palaisi Mirkka Rekolan kirjallisen tuotannon tai ajattelun filosofian pariin maisterin kirjallisessa opinnäytetyössäni. Kuitenkin luettuani Katja Seudun tutkimuksen *Tyhjä pöytä on tilattu: Mirkka Rekolan runouden äärellä*,

⁶⁰ Seutu 2016, 10.

⁶¹ Seutu 2016, 11.

⁶² Ibid.

⁶³ Vadén 2000, 130.

⁶⁴ Rekola 2000, 104.

⁶⁵ Rekola 2007, 9-19.

oikaisin päätöstäni. Halusin jatkaa siitä, mihin kandidaatin kirjallisessa opinnäytetyössäni jäin. Seudun tutkimus julkaistiin samana vuonna, kun ryhdyin kirjoittamaan nykyistä opinnäytetyötäni. Tutkimus on auttanut minua jäsentämään esimerkiksi seuraavan kappaleen sisällön.

Eeva-Liisa Manner tuli kutsuneeksi Mirkka Rekolaa empiiriseksi mystikoksi. Mannerin luoma käsite on osuva. Mirkka Rekolan ajattelun filosofiassa olemassaolo tapahtuu lopulta tässä ja nyt. Tässä ja nyt on myös portti toisaalle; avaruus, ikuisuus⁶⁶. Rekolalle aika ei ole lineaarista. Aika on ei-kronologinen, tyhjyyden kokemisen tila. Paikka, jossa kaikki on mahdollista nihilismin sijaan. Kyseistä aikapaikan kokemusta ei voida kuitenkaan tavoittaa järjen keinoin, koska ihminen on sidottu tiettyyn aikaan ja paikkaan. Rekolalle ei-kronologinen aikapaikka näyttäytyy transsendentaalisina välähdyksinä. Näissä välähdyksissä esimerkiksi ikäkaudet ja sukupolvet koetaan yhtäaikaaisesti juurikin nyt-hetkestä käsin. Sukupolvien viuhussa kämmenteni läpi, on helppo allekirjoittaa Rekolan sanoma: olen tuntenut aina jotain yhteyttä Tarkovskin filmeihin⁶⁷. Silmäräpäykset tai vuosikymmenet eivät asetu pinoon saati vastakkain; Rekolan dikotomioita purkavassa pariajattelussa ajat asettuvat toisiinsa, sisäkkäin. Tällöin esimerkiksi lapsuuden kesiin ei ”tarvitse” palata, sillä oikeastaan olemme jo lapsena kokeneet paluun vanhuudestamme. Olemme lapsi kuolemaamme asti. Näin ollen myös kuolema näyttäytyy nykyhetkestään käsin: se on läsnä jo syntymässä.⁶⁸

Oma kokemukseni on, että samalla tavoin esittävä taide ja teatteri toteutuvat nyt-hetkestä käsin. Esiityksen kuolema on läsnä sen ensimmäisessä impulssissa. Minulle esitys osoittaa kohti kuolemaa. Ja siinä on itseäni viettelevä tema. Tai aihe, jolta en voi kieltäytyä. Sulkiessani silmät kuolemalta, menetän otteen esityksestä, elämästä. Lopulta esitys on minulle kaikki kaikessa.

Se, että runous oli Mirkka Rekolalle koko maailma, maailmankaikkeus⁶⁹, kosketti minua kesällä 2014. Rekolan maailma kutsui asettumaan taloksi.

⁶⁶ Sanapari *avaruus, ikuisuus* runosta Luominen; ks. Viita 1975, 74.

⁶⁷ Rekola 2000, 108-109.

⁶⁸ Seutu 2016.

⁶⁹ Ibid, 10.

Tähän taloon oli myös ilo astua. Siinä oli sisäänkäyntejä, portteja, kuin Borobudurin temppelissä. Rekolan lauseen yhtäaikainen avoimuus ja välinpitämättömyys loi tilaa omalle itselleni, sen tutkimiselle ja löytämiselle. Taas parin ”minä ja sinä”, »sinun ja minun» vuorottaisliike rakentui peilin pinnaksi, missä kirjoittajan omakohtaiseen kokemukseen samaistuminen oli kaikessa mystisyydessään tuttavallinen. Pirstaloituneen maailmankuvani rippeet alkoivat rakentua sommitelmaksi. Eksyttyäni metsän keskelle minussa heräsi ensimmäisen kerran luottamus: olen löytämässä perille.

Me painumme, tietä, metsänsisäistä
 niin jyrkästi
 että kuusten latvat vedenvihreät,
 vihreä vesi,
 niin kuin kaikki vasta alkaisi
 minä tunnen polveni polveasi vasten,
auton ikkunassa
 hengityksen pilvi, sinun ja minun,
 uskotko että joskus kaupunki sen ikkunat

Joka yö tuli päivä rakkaammaksi,
unensuuri tunne
 kun valkeni missä me olemme,
 me kysyimme tietä ja aurinko oli
 edessä kuusten välissä, perillä jo.⁷⁰

⁷⁰ Rekola 2009, 421.

5. TESTAMENTTI

5.1. Polylogi

Seuraava polylogi⁷¹ rakentui puolen vuoden aikana. Iso osa materiaaleista syntyi kahden keskustelun tiimoilta. Nämä keskustelut kävimme kollegani ja ystäväni **Ronja Louhivuoren** kanssa ravintola Pub Porthanissa syksyllä 2016 sekä keväällä 2017. Ensimmäisen keskustelun aikana tein muistiinpanoja älypuhelimeeni, toisen keskustelun nauhoitin.

Koska seuraava teksti on päällekirjoitus sekä enimmäkseen omaa kokemustani, olen nimennyt ainoastaan itseni. Kysymykseni on ollut se, miten saisin sanottavani sanotuksi? Miten ajatteluni solmu olisi ymmärrettävä?

Seuraavan polylogin saatteeksi ja tämän maisterin kirjallisen opinnäytetyöni päätteeksi haluan siteerata konseptualisti, runoilija **Lev Rubišteinia**.

Haastavaa ei ole niinkään tehdä taideteoksia kuin määritellä suhde tekijän ja tekstin, tekstin ja lukijan välillä. Määritellä tekijän läsnäolon ja poissaolon suhde tekstissä, oman ja vieraan puheen suhde, suoran ja käänteisen merkityksen suhde... siten että syntyy tyylien, merkitysten ja ideoiden väreilyn vaikutelma. Vaikutelma, joka voisi olla avain näiden tekstien ymmärtämiseen.⁷²

⁷¹ Hotinen 2002, 224.

⁷² Rubištein 2015, 9.

HT

HENRI TUULASJÄRVI:
ku on siis olemassa sellanen
meidän oman ryhmän
esittävän taiteen kollektiivi Kaukasuksen
esitys

joo

HT:
Mattolaituri
en mä tiedä

no

HT:
mä oon raivostuttava

mitä

HT:
tai me me ei olla
tai minä en oo

joo

HT:
kaukasuksella on kojo oo

?

HT:
tai siis musta on vaan vaivaannuttavaa kirjoittaa sellasista esityksistä tai jutuista
joita mä oon ite puuhastellu elämäni aikana
ollu esim osa jotain työryhmää

ai koska esitys on niin vahvasti
tavallaan ruumiillinen

HT:
niin kai

kokemus jostain läsnäolosta
joka on hetken
ja ei oo enää sen jälkeen

HT:
niin

tai jonain jälkeenä
jossain

HT:
niin ei minkäänlaisena

HT:

ja mä ymmärrän et kaivataan konkretiaa
jonkinlainen kytkös koska se eksakti tieto tai tunto mikä mulla on
suhteessa vaikka nyt sit esityksiin tai juttuihin joiden työryhmissä mä oon ollu mukana
on arvokas sen takia et sitä tietootuntoo ei oo olemassa kenelläkään toisella
et jossain määrin se pitää sitoa konkretiaan
mutta missä määrin

mä osaan sanoo sen et se Mattolaituri on ollu mulle merkityksellinen
koska sitä tehdessä mä tunnistin sen asian et
okei / tän takia mä teen taidetta / tän takia esityksiä

joo

HT:

mut sit taas se esitys
se

Onks se kuitenkin jotain, jotain toista se?

HENRI:

Niin.

HT:

mitä mä yritän sanoa

mä en tavallaan kaipaa sellasta pitkää esityskuvausta

HT:

ja just sitä mä oon yrittäny tehdä
sellasta pitkää esityskuvausta
mikä miellyttäis kaikkia

ketä kaikkia

koittaa miellyttää

eikö

mut

ehkä me jaetaan joku

eihä tarvii

kieli

**meitä on tässä kaks joilla on aika pitkälti toisistaan poikkeavat diskurssit
mutta sen lisäksi me jaetaan myös jonkinlainen
aika vahvakin diskurssi
tai toimitaan sen puitteissa**

HT:

päivittäin
niin siis koulussa

jep

HT:

tai siks sä varmaan istut siinä

koska sä oot ystävä ja sulle mä pystyn puhuu

mut

jep

et jos tän kautta rakentuis joku teksti
vaikka sit
et mä lopulta koko jutun

enemmänki et mikä on ollu se lähtökohta

päällekirjottaisin

ajatuksen saamisen hetki

HT:
minkä

tai ne relevantit tiedot tavallaan määrittyy suhteessa siihen

mun mielestä
et mitä sä haluat siitä niiku tuoda ulos tai kirjottaa
siihen oppariin

HT:
mitä mun piti sanoa
se Mattolaituri

se esitys

HT:
me tehtiin se kesällä 2014

joo

HT:
tokan ja kolmannen lukuvuoden välisenä kesänä
se oli silloin enskassa Vanhalla Sotkulla Mikkelissä
ja toi kesä nyt liittyy mulla siihen ajanjaksoon
tai no
sen kaiken minkä sä tiiät

jep

HT:
ja sit mä luin silloin ekaa kertaa sitä Rekolaa tai
löysin sen Rekolan
et se oli sen ajattelun filosofia joka jotenkin komppas mun ajattelua ja avas mun käsitystä
taiteilijuudesta
ja siihen samaan syssyyn sattu vaan se esitys Mattolaituri
mut ku
se koko juttu
mä en tiedä osaaks mä koskaan sanallistaa sitä
ja se on musta tosi ongelmallista
et mä en tiedä mitä mä teen ja jossain kohtaa pitäis valmistuakin
ö
intuitiivisesti
on kuiteki sellai olo et jotain siitä pitäis kirjottaa
ja ei oikein löy

dy

sanoja

HT:

sit mä oon kirjottanu
 toho oppariin
 siitä Rekolasta sellasen luvun
 ja miettiny sitä et miks se koskettaa mua
 et siihenhä vaikuttaa toki se ajanjakso
 se kesä 2014
 et miks mä koen sen Rekolan merkitykselliseks
 itse asiassa
 en mä tiedä et raivostuttaaks se jotakuta
 et siitä pitää kirjottaa oppariin asti
 jotenki taas

ku eiks se jo käsitelly sitä siinä sen portfolioissa

mut en mä sit tiä mistä muustakaan pitäis kirjottaa ku siitä mikä itteä liikuttaa
 tai mun yks toinen hyvä ystävä sano mulle tossa ku mä tein tota opparia
 et joku oli sanonu sille (perus joku)

et elämä on rajallinen

niin varmaan kannattaa sit miettiä sitä et mistä kirjottaa

et mihin nyt haluaa päivänsä laittaa

sehän on valinta et kirjottaako jostain sellasesta mikä itteä innostaa ja kiinnostaa

ja toisekseen jos kirjottaa jostain sellasesta mikä ei kiinnosta itteään

niin tuskin se jaksaa kiinnostaa ketään muutakaan

siis tälleen tää tyyppi oli sanonu

no

nää nyt on vähän makuasioita

ja voi tää mennä saivartelunkin puolelle mut ei mun tarkoitus oo millään tavalla saivarrella

mä puhun ihan vakavissani tässä

tästä näin

koska tässä tullaan siihen mun ongelman ytimeen

tai siihen solmukohtaan

siks me kai ollaan täällä **kaljalla**

HT:

mä kirjotan siinä luvussa

missä mä käsittelen siis sitä Rekolaa

ni surusta ja murtumasta

tai silleen mä sanallistan sen

kesän 2014

ja mun mielestä on ihan selvää

et se ajanjakso

kytkeytyy myös tohon esitykseen

Mattolaituriin

et en mä

sillo ku me tehtiin Kaukasuksen kaa sitä esitystä

pystyny laittaa siihen kaikkee sitä kapasiteettii mitä mä olisin tosissani halunnu

et se efortti oli vähän sellasta näennäistä

mitä sekin nyt ikinä tarkoittaa

toki jos se tilanne on yhteisesti jaettu

kuten se myös oli

niin se on ihan validi tapa työskennellä

siinä mielessä et jos pää sen kestää ja oon mä huomannu et mun pää kestää yhtä ja toista

mä oon itse asiassa aika vahvoilla siellä kuuluissa kauhun keskipisteessä

mä jotenkin rauhotun

ja mistäs sitä

no eipä

eihä sitä koskaan tiedä
 et jos nää päivät jotka tuntuu vähän huterille onki lopulta kultasia
 siis jos ajattelee elämää ylipäätään ja varmaan nyt sen kääntöpuolena sitä kuolemaa
 että kaikkeahan sitä voi sattua
 sitä nyt voi kuolla millon vaan tai menettää jollakin tapaa lopullisesti kaiken
 ni en mä tiedä miten kauan sitäkin asiaa pitää sit venailta et
nyt mä oon valmis tähän juttuun / nyt tästä tulee hyvä / nyt mä sen tiedän / mä oon iskussa
 välillä musta tuntuu et ei sellasta valmiutta ole olemassakaan
 toki tollasissa työhygieenissä asioissa vastuu on mulla
 mun täytyy pitää itestäni huolta
 sillä mä oon sitä mieltä
 että vain ja ainoastaan sitä kautta mä pystyn myös kantamaan toisesta huolta
 jos niikseen tulee
 itse asiassa kauhun keskipisteestä tuli mieleen
 et sillo ku enska lähenee niin nykyään mä vaan jotenkin hidastan ja juon kahvia
 et musta se hybris ei auta mitään
 vaikka näyttäis sille et tästä ei tuu ”valmista”
 ni mitä väliä
 kaikki se keskeneräisyys
 tilkitsemättömyys
 vajavaisuus
 tietynlainen tyhjyys
 et *ei tää esitä mitään / ei tää kerro mistään / ei tää kuvaa / ei tää konkretisoidu*
 on mahdollisuus
 sillä asiat kytee hiljaisuudessa
 mulle ne syttyy ja palaa
 joteki jopa roihuaa just siellä missä se liekki äsken väpätti ja sit sammu
 missä savu piirtää hahmon
 siellä on kai luovuus tai ainakin mun kokemus luovuudesta
 en mä osaa tai ehkä mä en vaan jaksa sitä paremminkaan sanoilla jäljittää just nyt
 toi riittää
 toi on aika hyvä (!)
 varmaan siks esityksiä tehdessä mä tykkään vaan keitellä kahvia
 ja toki koska mä juon kahvia
 se on sellasta
 no
 luonnollisestikin
 tippumista
 siis sen kahvin tippumista
 tai riippuu tietysti jos ei oo keitintä
 oon mä etuoikeutettu
 mut siis
 miten mä nyt sen sanoisin
 taiteilijuus on mulle alituista reunalla oloa
 se on vaan sitä et tippuu ja tippuu yhä syvemmälle itteensä
 ja päivä päivältä
 kaikki mitä mä itestäni löydän
 on jotain sellasta mitä mä en koskaan osannu ees kuvitellakaan
 mut ei se mua enää sillä tavalla jännitä
 se oma itse
 en mä sitä pelkää
 mä jopa tykkään itestäni
 ja se on ihan kivaa välillä ku joihikki asioihin on menny niin monta vuotta
 et on käsitelty jotain omaa riittämättömyyttään
 sitä mitä kaikki tekee
 kai
 et et

on niin sanotusti murhannu itteään
 harrastellu sitä
 en mä tiedä
 se on jotenkin ironista ajatellen sitä Tere Vadènin esseetä Sitten, kun piilopaikkoja ei enää ole
 mut kai sit välttämätöntä
 ainaki mulle
 ollu
 kait se on ainut keino päästä omaan ainutkertaiseen elämään kiinni

HT:

jos mä oon rehellinen niin jotenki mä haluun sanoo sen
 et ei taiteilijuus oo ollu mulle koskaan ongelma
 en mä oo kokenu mun taiteilijuuden suhteen riittämättömyyttä
 mä oon aina tehny sellasia juttuja mitkä mua on kiinnostanu
 ja kyl mä seison niiden takana
 ja se on p a r a s t a
 lopulta se on parasta sillä polulla minkä mä oon ite itelleni valinnu
 ja jos joku mut joskus etsintäkuuluttaa ni mä voin sanoo

”NOI ON MUN JÄLJET”

”TUOLLA MÄ ISTUN”

”METSÄN KESKELLÄ”

”TUON PUUN TAKANA JOKA TAIPUU”

HT:

ku en mä koe
 et missään muussakaan
 olis mitään järkeä (tai järjettömyyttä)
 ainoastaan siinä mikä mua jollakin tavalla viettelee
 siis se voi olla tylsä tai raivostuttava tai mikä nyt vaan asia
 epäpätevä
 höttö
 ei sillä oo mitään väliä

mut siis
 siinä on järkeä
 et jos se viettelee mua
 jos se kutsuu mua
 niin sillen mä näen siinä mahdollisuuden sitoutumiseen
 se kysyy sitä miten pitkälle mä oon valmis menemään sillä sen sitoutumisen päässä
 pilkottaa jokin

HT:

taiteilijuus on mulle turvasana
 se paikka
 se tila
 se metsä missä mä voin olla oma itseni
 just sellanen ku mä olen viimeiseen pisamaani asti
 alasti
 sitä mä tarkotan sillä »et ei taiteilijuus oo ollu mulle koskaan ongelma»
 enemmän mulle on ollu ongelma oma itse
 Henri Tuulasjärvi
 sitä mä oon käsitelly kuollakseni
 siihen mä oon meinannu hukkaa ja siinä järvessä on mutapohja
 ja koska mä ajattelen
 et ensinnäkin mä olen Henri Tuulasjärvi

ja toisekseen mä olen taiteilija (ja tiukemmin rajattuna sit kans se esitysten tekijä)
 ja mä koen että näiden kahden (kolmen) välillä ei ole perustavanlaatuisia eroa
 vaan ne risteää ja kulkee toisissaan
 poikkeuksetta
 ne on yksi ja sama
 niin siks tavallaan se taiteilijuus on ollu mulle se turvasana
 mä oon huutanu sen esiin
 ku on tuntunu sille
 et tää toinen
 tää Henri Tuulasjärvi joka asuu mussa
 joka esim just äsken jätti noi kenkensä lojumaan toho räsymatolle **missä sä olet**
 mun keuhkojen laidoille
 on jotenki liikaa
 et mä en pysty enää hengittämään
 et mä en pysty enää vastaanottamaan sitä Henri Tuulasjärveä niin sillon mä oon huutanu sitä
 turvasanaa
 taiteilijuutta

HT:
 taide on todellakin pelastanu mut
 varmaan niin monelta asialta et en mä ees uskalla kuvitella
 en mä tiedä mitä mä tekisin ilman taidetta
 ei mua olis

HT:
 mähän oon pohjimmiltani humoristi
 mut kyl mä sisimmässäni olen
 rehellisesti sanottuna
 idealisti
 joiltakin osin mä oon myös romantikko
 sit suurimmissa haaveissani mä olen runoilija
 mut en mä siinä haaveessanikaan ole mikään Mirkka Rekola
 ei kukaan nyt koskaan voi olla niin suuri ja valloittava ku Mirkka Rekola
 okei
 no joku voi olla
 mut en ainakaan minä
 sillä mä oon ja haluan olla fani
 ja siis
 idealisti
 se mä olen
 ja siks jos mä ajattelen tulevaisuutta ja
 vaikka nyt
 tätä kutsumustani
 ni en mä pelkää enää elämää
 niiku siinä Lokissa sanotaan ja mitä
 onks se nyt et Kolmessa ssaressa puhutaan
 et täytyy elää
 no
 niin
 niinhä se täytyy
 täytyy elää
 ja täytyy rakastaa sitä elämää
 sen puolesta on pakko uskoa toivoa toivoa toivoa toivoa
 ja sen säikeiks on heitettävä jokainen hippu mikä susta ikinä voi irrota
 ja eiks se nyt oo jonkinlainen taiteilijan tehtävä
 vastustaa kolmatta maailmansotaa / sen syyttymistä
 vähä ku

kukka

tai tarkemmin ajateltuna
 kukkien olemisen tapa on jotain sellasta mikä asettuu barrikadeille
 neljännen maailmansodan syttyessä
 ja jos mä oon sillo vielä hengissä niin kaivakaa tää testamentti esille
 ja muistuttakaa mua siitä mitä mä oon kirjottanu
 ja jos se ei käy päinsä
 ni mä nousen ylös mullasta
 t u h k a a
 h a u t a a

h a u t a a

h a u t a a

t u h k a a

tätä hautaan asettumista ennen mä yritän kaikkeni
 omista lähtökohdistani tästä mun omilaislaadustani käsin
 mikä on vielä kyllä aikalailla kysymysmerkki
 mulle
 mä yritän kaikkeni

mä olin röökillä

HT:
 joo oliksi siellä kylmä

itse asiassa mä en osaa sanoa

HT:
 mulla on vaan henkilökohtaisuuteni
 ja siitä käsin mä tahdon elää
 ja olla taiteilija
 sen mä tajusin silloin kesällä 2014
 ku me Kaukasuksen kaa tehtiin sitä esitystä Mattolaituri

pitäiskö lähtee

lähetään vaan

joo

mut itse asiassa miksei minä
 just sen henkilökohtaisuuden kautta
 siitä omakohtasesta kulmasta johtuen
 mä oon tullu entistä tietosemmaks mun reviiireistä
 ja mä oon tajunnu
 et mä oon aika tarkka mun yksityisyydestäni
 siis siitä mikä oikeastaan on mun salaisuus
 mä muistan ku lapsena
 me tehtiin mummon kanssa retkiä metsään
 siellä oli muun muassa sellanen kaatunu puun runko
 jonka ali mummon piti aina kontata ja Jenni kans
 ja sit siellä rungon toisella puolella mummon piti haistella sellasta vaaleenpunasta vihkoa
 mikä tuoksuu
 ne oli niitä tuoksuvihkoja jotka oli silloin muodissa
 sit siellä oli kans se kuusi jota piti halata
 kuusi jossa kaks kuusta oli kasvanu yhteen
 halata halaavaa
 ja tietty lampi
 ruutanat ja vesipumppu
 mut sit siellä oli kans sellanen polku ja ei sen polun päässä vaan sen varrella oikealla
 ni mä tajusin
 että tossa se on





LÄHTEET

Björling, Gunnar. 2015. *Auringonvihreä*. Helsinki: Poesia.

Blanchot, Maurice. 2003. *Kirjallinen avaruus*. Helsinki: AI-AI.

Brecht, Bertolt. 1969. *Runoja 1914–1956*. Helsinki: Tammi.

Enwald, Liisa. 1997. *Kaiken liikkeessä lepo: Monihahmotteisuus Mirkka Rekolan runoudessa*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 659.

Hirvonen, Maija. 2016. *Muutto* -dokumenttielokuva. Helsinki: Tuffi Films.

Hotinen, Juha-Pekka. 2002. *Tekstuaalista häirintää – Kirjoituksia teatterista, esitystaiteesta*. Jyväskylä: Like.

Juvonen, Helvi. 1960. *Kootut runot*. Porvoo: WSOY.

Luoto, Miika. ”Koskettaako taide?” *IssueX: Taideyliopiston lehti*. <http://www.issuex.fi/koskettaako-taide/> (Luettu: 1.4.2017).

Liotard, Jean-François. 2001. ”Estetiikan tila ylevän jälkeen.” *Nuoren voiman liitto* 4/2001, 24-27.

Merleau-Ponty, Maurice. 2013. *Filosofisia kirjoituksia*. Toim. Miika Luoto & Tarja Roinila. Keuruu: Nemo.

Merleau-Ponty, Maurice. 1993. *Silmä ja mieli*. Helsinki: Taide.

Nauha, Tero. 2013. ”Minä ja Joseph Beuys (1921–1986).” *Esitys-lehti* 1/2013, 46-47.

Rekola, Mirkka. 2009. *Virran molemmin puolin: runot 1954–2004*. Toim. Eila Kostamo & Mirkka Rekola. Helsinki: WSOY.

Rekola, Mirkka. (1998). *Tuoreessa muistissa kevät: aforistiset kokoelmat*. Helsinki: WSOY 2009.

Rekola, Mirkka. 2007. *Esittävästä todellisuudesta*. Tampere: Sanasato.

Rekola, Mirkka. 2000. *Muistinavaruus: Kirjoituksia, puheenvuoroja 1959–1999*. Toim. Eila Kostamo & Mirkka Rekola. Helsinki: WSOY.

Rekola, Mirkka. (1965). *Ilo ja epäsymmetria*. Porvoo: WSOY 1991.

Rekola, Mirkka. 1954. *Vedessä palaa*. Porvoo: WSOY.

Rubištejn, Lev. 2015. *Sankarin ilmestyminen*. Helsinki: Poesia.

Seutu, Katja. 2016. *Tyhjä pöytä on tilattu: Mirkka Rekolan runouden äärellä*. Helsinki: WSOY.

Seutu, Katja. 2011. ”Sinä et enää näe niitä silmiä, näet niillä’: Eli siitä, miten runous ihmistä kannattelee.” Teoksessa Liisa Enwald & Eila Kostamo (toim.). *Kuva silmissä: Näkökulmia Mirkka Rekolan kirjailijantyöhön*. Helsinki: WSOY, 51-65.

Tuulasjärvi, Henri. 2017a. Muistiinpano.

Tuulasjärvi, Henri. 2017b. Muistiinpano.

Tuulasjärvi, Henri. 2017c. Osa huoneista oli täynnä kirjoja. Julkaisematon runo.

Tuulasjärvi, Henri. 2016. Muistiinpano.

Tuulasjärvi, Henri. 2015. ”Miksi taide?” *IssueX: Taideyliopiston lehti 2/2015*, 9.

Viita, Lauri. 1975. *Kootut runot*. Porvoo: WSOY.

Vadén, Tere. 2000. *Ajo ja jälki*. Jyväskylä: Atena.

Vuori, Eero-Tapio. 2008. ”Tajunnan ensimmäinen huone.” Teoksessa Jussi Johnsson (toim.). *Ei-ymmärtämisen eteisessä*. Helsinki: Todellisuuden tutkimuskeskus, 13-32.

Wikipedia, fani. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Fani> (luettu 2.4.2017).

Waldenfels, Bernhard. 2004. ”Itseyden ja toiseuden ruumiillinen kokemus.” *Ajatus: Suomen filosofisen yhdistyksen vuosikirja 61*. Helsinki: Suomen Filosofinen Yhdistys, 145-166.

LIITTEET

Kabrell, Ville; Nieminen, Eero & Oksaharju, Jyrki. 2017. *Henkiolento* -esitystaltiointi (DVD). Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.

Kabrell, Ville; Tuominen, Henri & Tuulasjärvi, Henri. 2017. *Henkiolento* -kuunnelma (C-kasetti & latauslinkki). Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.

Tuulasjärvi, Henri. 2016. *Henkiolento* -kuunnelmakäsikirjoitus. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.⁷³

⁷³ Liitteet arkistoitu ja löydettävissä Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun arkistosta.